

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

ÖZCAN SÜNGER BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2020/33666
Karar Tarihi : 8/1/2025
Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Yıldız SEFERİNOĞLU
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR
Metin KIRATLI
Raportör : Ayşenur TUNCER
Başvurucu : Özcan SÜNGER
Vekili : Av. Emre AKARYILDIZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; avukat ile görüşmenin engellenmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurucu, nihai kararı 6/10/2020 tarihinde öğrendikten sonra başvuruyu 20/10/2020 tarihinde yapmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucunun yapılan yargılama sonucunda 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ilişkin mahkûmiyet hükmü Yargıtayca onanarak kesinleşmiştir. Akabinde ceza infaz kurumu, başvurucu ile vekili arasındaki vekâlet ilişkisinin sona erdiği gerekçesiyle görüşme talebini reddetmiştir.

6. Bunun üzerine başvuru vekili, Silivri 2. İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) başvuruda bulunmuştur. 29/7/2020 havale tarihli dilekçede başvuru hakkındaki

mahkûmiyet hükmünün 20/1/2020 tarihinde kesinleştiğini, cezasını infaz etmekte olan başvuruyla en son 24/7/2020 tarihinde olmak üzere muhtelif tarihlerde görüşmek amacıyla Silivri 7 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (Kurum) gittiğini belirtmiştir. Ayrıca Kurumun cezanın kesinleşmesi nedeniyle vasi tarafından yeniden vekâletname verilmeden başvuru ile görüşülemeyeceğini bildirdiğini ve başvuruyla avukatı olarak görüşme yapmadığını ifade etmiştir. Başvuru dilekçesinin ekinde başvuru vekili adına düzenlenmiş ve başvuru tarafından verilmiş 11/10/2018 tarihli vekâletname ibraz edilmiştir.

7. Başvuru vekili, dilekçede 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in (Yönetmelik) 72. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendi gereğince avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde hükümlülerin avukatları ile vekâletnamesi olmaksızın en çok üç kez görüşme hakkına sahip olduğunun düzenlendiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak başvuru ile arasında vekâlet ilişkisi bulunduğunu belirterek Yargıtayın onama kararı sonrasında Kurumun müvekkiliyle görüşmesine izin vermemesi şeklindeki uygulamasının kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

8. Hâkimlik 1/9/2020 tarihinde hükümlü vekilinin şikâyetinin kabulüne karar vermiştir. Dosyada bulunan ve Kurum tarafından gönderilen 18/8/2020 tarihli yazıda, Kurumda bulunan hükümlülerin mahkûm oldukları hüküm haricinde sırada bekleyen tutuklamaları yoksa 5275 sayılı Kanun'un 59. maddesi uyarınca üç kez haricî vekâletsiz olarak avukatlarıyla görüştürülmedikleri, bu durumda olan hükümlülerin tatil günleri ve hafta sonları hariç yalnızca mesai saatleri içinde avukat görüşmesi yapabildikleri bildirilmiştir. Ayrıca anılan yazıda başvuru 25/4/2020 tarihinde cezasının infazına başlanması üzerine bu tarihten itibaren Kurumda hükümlü olarak barındırıldığı, sırada bekleyen tutuklamasının da bulunmaması nedeniyle avukatıyla görüştürülmesinde belirtilen hükmün uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bunun yanında dilekçede belirtildiği gibi başvuru vekilinin 24/7/2020 tarihinde görüşe geldiğine dair bir kayda rastlanmadığı vurgulanmıştır.

9. Kararın gerekçesinde ise başvuru vekilinin 11/10/2018 tarihli vekâletname ibraz ettiği belirtilerek şikâyet konusu işlemin 5275 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında bulunmadığı kanaatine varıldığı ifade edilmiştir.

10. Anılan karara yönelik olarak Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itirazda bulunulmuştur. İtiraz dilekçesinde Yargıtay Ceza Genel Kurulunun ve 4. Hukuk Dairesinin kararlarında da belirtildiği üzere avukatlık sözleşmesinin hükmün kesinleşmesi ile sona ermesi nedeniyle Hâkimlik kararına itiraz edildiği belirtilmiştir. Bu itiraz üzerine Silivri Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) kararında Yargıtay uygulamasında avukatlık sözleşmesinin sanık hakkında verilen hükmün kesinleşmesiyle son bulacağını kabul edildiğini, aksi yönde Yargıtay kararları olsa da Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 6/3/2007 tarihli ve E.2007/6-13, K.2007/54 sayılı kararında bu hususta tek bir uygulamanın benimsendiğini, Yargıtayın sonraki kararlarında da bu uygulamayı sürdürdüğünü açıklamıştır.

11. Ayrıca kararın gerekçesinde avukatlık sözleşmesinin süresiz olarak devam ettiğini kabul etmenin mümkün olmadığı, avukatlık sözleşmesinin hükmün kesinleşmesi ile sona ermesinin düzenlemelere uygun olduğu, olağan olmayan kanun yollarının bu süreçte

dâhil edilmemesi gerektiği belirtilerek kesinleşme sürecinden sonraki işlemler için aynı avukatın göreve devam etmesinin istenmesi hâlinde ayrı bir avukatlık sözleşmesinin yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak başvurucunun vekili adına verdiği 11/10/2018 tarihli vekâletnamenin İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen ceza davasına ilişkin olduğu ve dava dosyasının kesinleşmiş olması ile vekâlet ilişkisinin son bulduğu, başvuru ve başvuruda bulunan avukat arasında hükmün kesinleşmesinden sonra yapılmış açık bir sözleşmenin dosyada olmadığı, başvurucunun da temsil edilmesi yönünde yazılı, sözlü ya da eylemli yeni bir onay verdiğinin de belirsiz olduğu kanaatiyle Savcılığın itirazının kabulüne karar verildiği ifade edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

12. 5275 sayılı Kanun'un "Avukat ve noterle görüşme hakkı" başlıklı 59. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

" (1) Hükümlü, avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde avukatları ile vekâletnamesi olmaksızın en çok üç kez görüşme hakkına sahiptir.

(2) Avukat ve noter ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde yapılır.

(3) Avukatlar, vekâletnameleri olsa da aynı anda birden fazla hükümlü ile görüşme yapamazlar.

(4) (Değişik: 3/10/2016-KHK-676/6 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/6 md.) Görüşme sırasında; hükümlünün avukatına veya avukatın hükümlüye verdiği belge veya belge örnekleri, dosyalar ve aralarındaki konuşmaya ilişkin olarak kendilerinin tuttukları kayıtlar incelenemez; hükümlünün avukatı ile yaptığı görüşme dinlenemez ve kayda alınamaz... "

13. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in (Ziyaret Yönetmeliği) "Hükümlünün avukat, uzlaştırmacı ve arabulucu ile görüşmesi" başlıklı 20. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak; güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak gösterştirülür.

Avukatların savunmaya ilişkin belgeleri, dosyaları ve müvekkilleri ile yaptıkları konuşmaların kayıtları incelemeye tâbi tutulamaz. Ancak, 5237 sayılı Kanunun 220 nci, ikinci kitap dördüncü kısım dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçlardan mahkûm olan hükümlülerin avukatları ile ilişkisi; konusu suç teşkil eden fiilleri işlediğinin, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi hâlinde, Cumhuriyet başsavcılığının istemi ve infaz hâkiminin kararıyla, bir görevli görüşmede hazır bulundurulabileceği gibi bu kişilerin avukatlarına verdiği veya avukatlarıncı bu kişilere verilen belgeler infaz hâkimince incelenebilir. İnfaz hâkimi belgenin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar verir. Bu karara karşı ilgililer 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununa göre itiraz edebilir.

Zorunlu hallerde, belirlenen gün ve saatler dışındaki görüşmelere, Cumhuriyet başsavcılığı yazılı olarak izin verebilir.

Hükümlü, vekâletnamesi olmayan avukatlarıyla, avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde en çok üç kez görüşme hakkına sahiptir..."

14. 6/4/2006 tarihli ve 26131 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün "Avukat ve noterle görüşme hakkı" başlıklı 84. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hükümlü, kurumda avukat ve noterle görüşme hakkına sahiptir.

(2) Hükümlülerin avukat ile görüşmesinde aşağıdaki kurallar uygulanır:

...

c) Avukatların savunmaya ilişkin belgeleri, dosyaları ve müvekkilleri ile yaptıkları konuşmaların kayıtları incelemeye tâbi tutulamaz.

1. Hükümlü ile görüşmek üzere kuruma gelen avukatların, yanlarında bulundurdıkları belge ve dosyaların savunmaya ilişkin olup olmadıkları konusunda kendilerinden yazılı beyanları alınır. Savunmaya ilişkin olduğu beyan edilen belge ve dosyalar, her ne suretle olursa olsun incelenemez. Hükümlü ile doğrudan ilişkisi olmak koşulu ile avukatın yanında getirmiş olduğu ve bir hukuki uyumsuzluk konusunu oluşturan belge ve dosyalar hakkında da aynı hükümler uygulanır.

2. 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinde, İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçlardan mahkûm olan hükümlülerin avukatları ile ilişkisinde avukatın savunmaya ilişkin olduğunu beyan ettiği belge ve dosyalar fiziki olarak aranabilir. Konusu suç teşkil eden fiilleri işlediğine, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi halinde, Cumhuriyet başsavcılığının istemi ve infaz hâkiminin kararıyla, bir görevli görüşmede hazır bulundurulabileceği gibi bu kişilerin avukatlarına verdiği veya avukatlarınca bu kişilere verilen belgeler infaz hâkimince incelenebilir. İnfaz hâkimi belgenin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar verir. Bu karara karşı ilgililer, 4675 sayılı Kanuna göre itiraz edebilirler.

3. Avukatların hükümlü ile kurumda yapmış olduğu görüşme sırasında konuşmaları yansıtan ve bizzat avukat tarafından elle tutulan kayıtlar hakkında da bu bent hükümleri uygulanır.

...

(3) Avukat ve noter ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görüşmenin görülebileceği bir biçimde yapılır..."

15. 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "İşi sonuna kadar takip etme zorunluluğu ve başkasını tevkil" başlıklı 171. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 2/5/2001 - 4667/83 md.) Avukat, üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder."

16. 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Tek taraflı sona erdirmeye" başlıklı 512. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Vekâlet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir."

17. 6098 sayılı Kanun'un "Ölüm, ehliyetin kaybedilmesi ve iflas" başlıklı 513. maddesi şöyledir:

"Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekâlet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermiş olur."

18. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "Özgürlüğü bağlayıcı ceza" kenar başlıklı 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle değiştirilen 407. maddesi şöyledir:

"Kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi, isteği üzerine kısıtlanır veya kendisine kayyım atanır."

Toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi, isteği bulunmasa dahi kişiliğinin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görülmesi hâlinde kısıtlanabilir. Cezayı yerine getirmekle görevli makam hapis cezasının infazına başladığını derhâl vesayet makamına bildirir."

Vesayet makamı karar vermeden önce hükümlüyü dinler."

19. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 6/3/2007 tarihli ve E.2007/6-13, K.2007/54 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"... Avukatlık sözleşmesinin süresiz olarak devam ettiğini kabul etmek mümkün değildir. Böyle bir kabul, birçok sorunu da beraberinde getirecektir. Belli bir ücret karşılığı iş yapan vekilden, kesinleşen bir hükümden yıllarca sonra, bu hükümle ilgili yeni bir durum ortaya çıktığında, o hususu da kendiliğinden halletmesi bir görev olarak beklenemez. Şu durumda, yasal düzenlemelere uygun olanı avukatlık sözleşmesinin hükmün kesinleşmesi ile sona ermesidir. Olağan olmayan yasa yolları bu sürece dahil edilmemelidir. Ancak, açıkça sonlandırılmadığı veya diğer sona erme nedenleri bulunmadığı takdirde, vekalet ilişkisi halen devam ediyor olacağından, eğer ki, kesinleşme sürecinden sonraki işlemler için de aynı avukatın işe devam etmesi isteniyorsa, ayrı bir avukatlık sözleşmesi yapılmalıdır. Bu sözleşme, şikle bağlı olarak açıkça yapılabilecektir. Ancak bu şart değildir. Aynı sözleşme, müvekkilin vereceği sözlü bir talimatla kurulabileceği gibi, vekilin müvekkilinin lehine işe girmesi ve müvekkilinin buna izin vermesi ya da ses çıkarmaması şeklinde de ihdas edilebilir."

... Eğer, avukatın temyiz dilekçesi süresinde verilmiş ve hükümlü de buna herhangi bir itirazda bulunmamış olsa idi, bunun kabulü olanaklı ise de dilekçe süresinde verilmemiş, hükümlünün, uyarlamaya ilişkin son hükmü temyiz davasına konu edebilme olanağı ortadan kalkmıştır. Bu ahvalde devam ettiği kuşkuyla hale giren eski bir vekalet ilişkisinden bahisle hükümlünün aleyhine sonuç yaratmak düşünülmemelidir."

... Hukukun üstünlüğü ve koruyuculuğu ilkesi, kuşkunun var olduğu hallerde haktan yararlanma hal ve yeteneğini genişletmeyle gerçekleşir. O halde; konu olayda, avukatlık sözleşmesinin, kamu davasında verilen hükmün kesinleşmesiyle sona erdiğinin, yazılı, sözlü ya da eylemli biçimde yenilendiğine ilişkin bir hal gerçekleşmediğinden uyarlama

yargılamasında avukatın müdafî sıfatıyla temsil yetkisi olmadığı ve dolayısıyla temyiz süresini geçirme biçimindeki kusurlu davranışının hükümlü aleyhine değerlendirilemeyeceğinin kabulü gerekmektedir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Anayasa Mahkemesinin 8/1/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

21. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Avukatla Görüşmenin Yaptırılmaması Nedeniyle Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

22. Başvurucu vekili;

i. Başvurucu ile arasında vekâlet ilişkisi olduğunu, mevzuatta hükmün kesinleşmesinden sonra avukatın vekâlet ilişkisi olan müvekkiliyle görüşme yapamayacağına dair bir düzenleme bulunmadığını belirterek başvurucuyla arasında geçerli bir vekâlet ilişkisi olmasına rağmen Kurum tarafından görüşme yapmasına izin verilmemesi nedeniyle kanunilik ilkesinin ve haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini,

ii. Her ne kadar başvuru hükümlüyse de Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi olağanüstü kanun yollarına başvuran veya infaz hukukuyla ilgili sorunları bulunan ceza infaz kurumundaki hükümlünün hukuki yardımdan yararlanma hakkı olduğunu,

iii. Haberleşme hürriyetine yapılan bu müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olma şartını taşımadığı gibi orantılı olmadığı da açık olduğunu ifade etmiştir. Bunun yanında başvurucuyla arasındaki vekâlet ilişkisinin devam edip etmediği yönünde araştırma yapılmadığını ve bu hususta belge sunmak üzere süre verilmediğini belirterek adil yargılanma hakkı bağlamında silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesinin de ihlal edildiğini,

iv. Son olarak kararın kesinleşmesinden önceki vekâletname ile yapılan görüşleri de Kurumun sisteminin otomatik olarak kaydettiğini belirterek üç kişiyi geçen görüşme talebinin sistemdeki bu hata nedeniyle kabul edilmediğini, böylelikle devletin özen yükümlülüğünü yerine getirmediğini iddia etmiştir.

23. Bakanlık görüşünde; başvurunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

2. Değerlendirme

24. Anayasa'nın başvurunun değerlendirilmesinde dikkate alınacak "Özel hayatın gizliliği" kenar başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

25. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Somut olayda başvurunun iddialarının özünün devam eden bir yargılamada yapılacak hukuki yardıma ilişkin olmadığı, vekâletname sunmasına rağmen hükümlüyle Kurumda görüştürülmemesine yönelik olduğu anlaşılacakla başvuru özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmiştir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Çetin Arkaş ve Nasrullah Kuran*, B. No: 2016/371, 13/1/2021, §§ 46, 65).

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

26. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

27. Anayasa Mahkemesi hükümlünün avukatıyla mahremiyet içinde belirli aralıklarla görüşmesinin cezanın infazı aşamasında alacağı hukuki yardım bakımından önemli olduğu gibi ceza infaz kurumu dışındaki özel yaşamıyla ilgili doğru kararlar verebilmesi açısından da önemli olduğu tespitini yapmıştır. Ayrıca avukat ile mahpusun belli bir mahremiyet içinde görüşmesinin sağlanması mahpusun ceza infaz kurumu içinde ve dışında devam eden özel hayatının gizliliğinin korunması açısından da önemlidir (AYM, E.2018/73, K.2019/65, 24/7/2019; §§ 93, 94, *Çetin Arkaş ve Nasrullah Kuran*, §§ 48-51; *Mehmet Emin İmret*, B. No: 2019/16013, 2/5/2023, §§ 22, 23; *Ali Koç*, B. No: 2020/1142, 28/2/2024, § 14).

28. Somut olayda başvurunun ceza yargılamasında adına vekâletname verdiği avukatıyla hükmün kesinleşmesinden sonra görüşme hakkının kısıtlanmasının özel hayata saygı hakkına müdahale oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

29. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ...demokratik toplum düzeninin gereklerine... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

30. Yukarıda belirlenen müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından

öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama kriterlerine uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (*Halil Berk*, B. No: 2017/8758, 21/3/2018, § 49; *Süveyda Yarkan*, B. No: 2017/39967, 11/12/2019, § 32; *Şennur Acar*, B. No: 2017/9370, 27/2/2020, § 34; *R.G. [GK]*, B. No: 2017/31619, 23/7/2020, § 82).

31. Anayasa uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların öncelikle kanunla öngörülmüş olması gerekmektedir. Kanun ile sınırlama ölçütü veya kanunilik ilkesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde de bir sınırlama ve güvence ölçütü olarak yer almaktadır. Buna karşın Sözleşme'de yer alan *kanunla öngörülmüş olma* kavramı ile Anayasa'da yer alan *kanunilik ilkesi* aynı değildir (*Bülent Polat [GK]*, B. No: 2013/7666, 10/12/2015 § 73).

32. Bununla birlikte temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen var olması yeterli değildir. Kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirmekte olup bu noktada kanunun niteliği önem kazanmaktadır. Kanunla sınırlama ölçütü sınırlamanın erişilebilirliğini, öngörülebilirliğini ve kesinliğini ifade etmekte; böylece uygulayıcının keyfi davranışlarının önüne geçtiği gibi kişinin hukuku bilmesine de yardımcı olmakta; bu yönüyle hukuk güvenliği teminatı sağlamaktadır (*Halime Sare Aysal [GK]*, B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 62).

33. Kanunun bu gerekliliklere uygun olduğunun söylenebilmesi için yeterince ulaşılabilir olması, vatandaşların belirli bir olaya uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi, ayrıca ilgili normun keyfiliğe karşı uygun bir koruma sağlaması, yetkili makamlara verilen yetkinin genişliğini ve icra edilme biçimlerini yeterli bir netlikte tanımlaması gerekir (*Halime Sare Aysal*, § 63).

34. Somut olayda başvurusunun kesinleşmiş mahkûmiyet hükmü bulunan ceza davası dosyasında kendisini özel vekille temsil ettirdiği ve söz konusu vekil adına 11/10/2018 tarihli vekâletnamenin düzenlendiği yargılama makamlarınca kabul edilmiştir. Ancak itiraz aşamasında Ağır Ceza Mahkemesince yukarıda belirtilen Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı (bkz § 19) doğrultusunda ceza davası dosyasındaki mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesi nedeniyle bu vekâlet ilişkisinin sona erdiği kanaatine varılarak avukatın müvekkiliyle görüşmesine izin verilmemesi şeklindeki Kurum uygulamasının hukuka uygun olduğu anlaşılmıştır.

35. Başvuru konusu karara dayanak yapılan Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında mahkûmiyet hükmünün kesinleştiği ceza davası dosyası özelinde avukatlık sözleşmesinin süresi kesinleşme sürecinden sonraki işlemler bakımından tartışılarak kesinleşmesinden sonra müvekkilin vereceği sözlü bir talimatla dahi avukatlık sözleşmesinin kurulabileceği belirtilmiştir. Hatta kesinleşmeden sonraki süreçte vekilin müvekkilinin lehine işe girmesi veya müvekkilin buna izin vermesi ya da ses çıkarmaması şeklinde de avukatlık sözleşmesi yapılabileceği vurgulanmıştır.

36. Bunun yanında 1136 sayılı Kanun'da avukatlık sözleşmesinin süresine ilişkin açık bir düzenleme mevcut olmadığı ancak vekâlet ilişkisini sona erdiren hâllerin 6098 sayılı Kanun'da açıkça sayılmış olduğu görülmekle anılan itiraz makamı kararında somut olay bakımından bu düzenlemede yer alan vekâlet ilişkisini sona erdiren hâllerin var olup olmadığı tartışılmadığı gibi mahkûmiyet hükmünün kesinleşmiş olması nedeniyle vekâlet ilişkisinin sona erdiği sonucuna ulaşılırken Yargıtay içtihadının gözetildiği belirtilmiştir.

Ancak anılan Yargıtay içtihadında tespit edilen ve vurgulanan hususlara (bkz. § 35) rağmen Ağır Ceza Mahkemesi tarafından başvuru ve vekili arasında hükmün kesinleşmesinden sonra yapılmış açık bir sözleşme olmadığı, başvurunun da temsil edilmesi yönünde yazılı, sözlü ya da eylemli yeni bir onay verdiğinin belirsiz olduğu belirtilirken bu yönde hiçbir araştırma yapılmadığı görülmüştür. Bununla birlikte avukatlık sözleşmesinin ve vekâlet ilişkisinin devam edip etmediği yönünde başvurunun beyanına ve bilgisine başvurulmadığı da anlaşılmıştır.

37. Kaldı ki 5275 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile Yönetmelik'in 72. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendi gereğince avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde hükümlülerin avukatları ile vekâletnamesi olmaksızın dahi en çok üç kez görüşme hakkına sahip olduğu düzenlemesi karşısında somut olayın koşullarının bu düzenlemeler ışığında da değerlendirilmediği vurgulanmalıdır.

38. Yapılan açıklamalar ve mevzuat birlikte değerlendirildiğinde somut olayda hükümlü ile ceza davası dosyasında kendisini temsil eden özel vekilin arasındaki vekâlet ilişkisinin hükmün kesinleşmesiyle birlikte sona erdiği yönünde varılan sonucun kanunilik ölçütünü karşıladığı söylenemez. Ayrıca bu yaklaşımı kabul eden Kurum ve Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 5275 sayılı Kanun'un 59. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince başvuru vekilinin kararın kesinleşmesinden sonra başvuruca kaç kez ziyaret ettiği hususunun da açıklığa kavuşturulmadığına işaret etmek gerekir.

39. Sonuç olarak mevzuatta hükümlünün vekâletnamesi olmayan avukatıyla bile en çok üç kez görüşme hakkına sahip olduğu düzenlemesi bulunmakla birlikte Kurum ve itiraz makamı tarafından kanunda sayılan şartların varlığı araştırılmaksızın ilgili ve yeterli gerekçe ortaya konmadan ceza davası dosyasına sunulan vekâletnameye bağlı vekâlet ilişkisinin hükmün kesinleşmesi nedeniyle sona erdiği gerekçesiyle avukata hükümlü müvekkiliyle görüşme izni verilmemesi şeklindeki müdahalenin kanunilik ölçütünü karşılamadığı değerlendirilmiştir.

40. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

41. Başvurucu; yargılamanın uzun sürdüğünü, bu nedenle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

42. Bakanlık görüşünde, başvurunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

2. Değerlendirme

43. 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla

Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı değerlendirildiğinden başvuru yollarının tüketilmediği kanaatine varılmıştır (*Ahmet Kartalkuş*, B. No: 2019/39635, 19/3/2024, § 41).

44. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmesizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

45. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama ile 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

46. Başvurucunun 12/5/2022 tarihinde tahliye edilmiş olduğu dikkate alındığında tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

47. Öte yandan eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin niteliği dikkate alınarak ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Silivri 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2020/1877 D.İş) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 8/1/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.